

UNIVERSITETI - UNIVERSITY - UNIVERZITET

"HAXHI ZEQA"

Hyrje

HYRJE NË MENAXHIMIN E RISKUT FINANCIAR

Ph.D. Fisnik Morina

MENAXHIMI I RISKUT FINANCIAR

- Lënda: Menaxhimi i Riskut Financiar
- Viti I-rë, Semestri II, Departamenti: KF (Master)
- Statusi i lëndes: Obligative
- Javët mësimore: 15 (3 orë ligjerata, 2 orë ushtrime)
- Mësimdhënes: Prof. Asoc. Dr. Ibish Mazreku
- Asistent: Ph.D. Fisnik Morina
- Emaili: ibish.mazreku@unhz.eu
fisnik.morina@unhz.eu

Qëllimet e lëndës:

- Ky kurs i dedikohet gjithë atyre që dëshirojnë një hyrje të plotë në teorinë dhe zbatimin e menaxhimit të riskut financiar. Në këtë lëndë përcaktohet një hyrje e integruar në menaxhimin e riskut financiar në organizatat publike dhe private.
- Studimi i këtij moduli siguron informacione në botën e menaxhimit të riskut financiar dhe mund të ndihmojë studentet të vendosin nëse menaxhimi i riskut financiar është një opsion i përshtatshëm i karrierës së tyre.
- Hyrja në menaxhimin e riskut financiar është dhënë në pjesën e parë të këtij moduli si dhe karakteristikat kryesore të menaxhimit të këtij risku janë të përcaktuara në dy pjesët e ardhshme.

Përshkrimi i lëndës

- Programi ka për qëllim të ofrojë njohuri të avancuara, të njohë dhe aftësojë studentët për përdorimin specifik të koncepteve, teorive dhe metodave nga menaxhimi i riskut financiar dhe që ata t'i aftësojë të shpjegojnë dhe interpretojnë probleme të veçanta, të bëjnë ndërlidhjen e këtyre problemeve me fushat e tjera ekonomike, të formulojnë opinione të qëndrueshme nga fusha e menaxhmentit financiar.

Rezultatet e pritura të nxënies:

- Lënda synon të arrijë këto objektiva:
  - Përshkrimi i procesit të menaxhimit të riskut financiar
  - Identifikimi i faktorëve kryesorë që ndikojnë në normat e interesit, kursin e këmbimit dhe çmimet e mallrave
  - Vlerësimi i ndikimit të historisë në tregjet financiare
  - Vlerësojnë rreziqet e ndryshme financiare që prekin shumicën e organizatave
  - Të përshkruhen rreziqet e tregut, risku i normave të interesit, rreziku i këmbimit valutor, dhe rreziku i çmimit të mallrave.
  - Vlerësimi i rëndësisë së rreziqeve të lidhura të tilla si rreziku i kredisë, rreziku operacional, dhe rreziku sistemik.

Metodologjia e mësimëdhënies:

- Prezantimi i temës mësimore në Power Point
- Përsëritja e temës paraprake nga grupi i caktuar i studentëve, analiza dhe diskutime
- Rast studimi apo detyrë (për orën e ushtrimeve) lidhur me temën e ligjëruar

Metodat e vlerësimit:

- Punimi seminarik: 0-10%
- Prezentimi dhe interaktiviteti: 0 – 10%
- Punimi hulumtues me modele ekonometrike: 0 – 30%
- Provimi përfundimtar 0- 80%

Literatura bazë dhe literatura shtesë:

- **Richard Apostolik, Christopher Donohue (2009)** – “Foundations of Banking Risk: An Overview of Banking, Banking Risks, and Risk-Based Banking Regulation”, Published by John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey.
- **Karen A. Horcher** - ESSENTIALS of Financial Risk Management, John Wiley & Sons, Inc.
- **Stewart Myers, Richard A. Brealey** – “Financing and risk management”. McGraw-Hill 2003.

Plani i dizajnuar i mësimit

Java	Ligjerata që do të zhvillohet
Java e parë:	Pasqyrë përmbledhëse e përmbajtjes së lëndës – Ligjeratë hyrëse Risku dhe mjedisi financiar
Java e dytë:	Çfarë është Menaxhimi i Riskut Financiar
Java e tretë:	Funksionet dhe format e bankingut
Java e katërt:	Menaxhimi i bankes
Java e pestë:	Rregullimi bankar
Java e gjashtë:	Risku kreditor I
Java e shtatë:	Risku kreditor II
Java e tetë:	Menaxhimi i riskut kreditor

Plani i dizajnuar i mësimit

Java e nëntë:	Risku i tregut I
Java e dhjetë	Risku i tregut II
Java e njëmbëdhjetë:	Risku operacional
Java e dymbëdhjetë :	Kapitali rregullator dhe mbikqyerja
Java e trembëdhjetë:	Risku në sigurime
Java e katërbëdhjetë:	Krizat financiare
Java e pesëmbëdhjetë:	Prezentimi i punimeve seminarike

Hyrje

- **Menaxhimi i riskut** është disipline e re, e cila karakterizohet me një zhvillim të shpejte dhe pikëpamje të shumta, përshkrime të larmishme: se çfarë involvon në vete, dhe si duhet të administrohet .
- Standardet në fjalë duhet siguruar se ekziston një përputhshmëri sa i përket:
  - terminologjisë lidhur me shprehjet (fjalët) e shfrytëzuara,
  - procesit sipas të cilit menaxhimi i riskut mund të performohet
  - strukturës organizative për menaxhimin e riskut, si dhe
  - qëllimit të menaxhimit të riskut.

Hyrje

- Fatmirësisht, standardet vejnë në pah atë se risku posedon si aspektin negativ (dobësues) ashtu edhe atë pozitiv (përfitues).
- Menaxhimi i riskut nuk ka te beje vetëm me korporatat apo organizatat publike, por për çdo aktivitet qoftë afatgjate apo afatshkurtër.
- Përfitimet dhe mundësit duhet shikuar jo vetëm ne aspekt te vete aktivitetit por edhe ne relacion me pjesëmarrësit e ndryshëm qe munde te involvohen.

Risku

- **Risku** mund të definohet si kombinim i probabilitetit të një ngjarjeje dhe pasojave të saj.
- Ne çdo ndërmarrje, ekziston mundësia e ndodhjes së ngjarjeve dhe pasojave të tyre të cilat karakterizohen me mundësi ngritjeje (përfituese) apo rënëse (kërcënuese).
- Gjithnjë e më shumë është bërë e ditur se menaxhimi i riskut ka të bëjë si me aspektin pozitiv të riskut ashtu edhe me atë negativ.
- Prandaj ky standard e merr në konsideratë riskun nga të dy perspektivat.

Menaxhimi i riskut

- **Menaxhimi i riskut** është pjese qendrore (thelbësore) e menaxhimit strategjik të një organizate.
- Është proces me ane te se cilit organizatat ne mënyre metodologjike e adresojnë riskun si pjese përcjellëse te aktivitetit te tyre, me qellim te arritjes se përfitimeve te pandërprera ne secilin aktivitet si dhe ne te gjithë portfolion e aktiviteteve.
- Fokus i menaxhimit te mire te riskut është identifikimi dhe trajtimi i këtyre risqeve.
- Qëllimi e tij është te shtoj ne maksimum vlerën mbështetëse të të gjitha aktiviteteve te organizatës.

Menaxhimi i riskut si një proces

“ Procesi i menaxhimit të riskut është procesi nëpërmjet të cilit shoqëritë tregtare përpiqen të sigurohen që risqet ndaj të cilave ato janë të ekspozuar janë risqet ndaj të cilave ato mendojnë se janë dhe duhet të jenë në mënyrë që të maksimizojnë vlerën e shoqërisë tregtare”.

Ky proces organizativ mund të ndahet në pesë nënprocese:

- Vendorsja e objektivave,
- Identifikimi i riskut,
- Vlerësimi i riskut,
- Trajtimi i riskut dhe
- Mbikëqyrja e menaxhimit të riskut

Vendosja e objektivave, oreksi për riskun dhe toleranca ndaj riskut.

Vendosja e objektivave është kusht paraprak për:

- identifikimin,
- vlerësimin dhe
- trajtimin e risqeve

Për vetë faktin e thjeshtë se risqet nuk janë gjë tjetër veçse ngjarje që kanë ndikim negativ apo pozitiv në arritjen e objektivave.

Objektivat e çdo shoqërie tregtare ndahen në dy lloj objektivash

a) objektiva strategjike dhe

b) objektiva të lidhura me objektivat strategjike.

Objektivat strategjike janë objektiva të përgjithshme në zbatim të strategjisë së saj në përputhje me vizionin.

Objektivat e lidhura me objektivat strategjike janë objektiva në shërbim të objektivave strategjike ose objektiva në lidhje me rrugën apo rrugët e përcaktuara për arritjen e objektivave strategjike.

Oreksi për risk

Oreksi për risk është shuma e riskut që një ndërmarrje dëshiron të pranojë në kërkim (në ndjekje) të vlerës.

Ai mund të shprehet në terma sasiorë si për shembull

- vlera në risk,
- të ardhurat në risk,
- rrjedha monetare në risk etj.

Por mund të shprehet edhe me terma cilësorë.

1. Identifikimi i riskut (ngjarjes)

Identifikimi i riskut është procesi nëpërmjet të cilit një ndermarrje identifikon ngjarje të mundshme të cilat, po ndodhën, do të ndikojnë tek arritja e objektivave.

Po kështu nëpërmjet këtij procesi, përcaktohet nëse ndikimi i këtyre ngjarjeve të mundshme tek objektivat e ndermarrjeve është ndikim negativ apo ndikim pozitiv.

Ngjarje dhe faktorë influencues

- *Ngjarja e thjeshtë* është një nga rezultatet e mundshme të një fenomeni të caktuar (në statistikë një ngjarje e tillë quhet dhe rezultat elementar).
- Sidoqoftë, tërësia e ngjarjeve të thjeshta (e rezultateve elementare) sado qofshin ato, një apo më shumë, nëse kanë qoftë edhe një karakteristikë të vetme të përbashkët, përbëjnë *ngjarjen e riskut*

2. Vlerësimi i riskut

- Vlerësimi i riskut bëhet si për **riskun natyral (i qënësishëm)** ashtu edhe për **riskun e mbetur**.
- **Risku natyral** është risku në mungesë të veprimeve që drejtuesit ndërmarrin për të ndryshuar gjasën e riskut, ndikimin e riskut ose të dyja së bashku.
- **Risku i mbetur** është risku që ka mbetur pas veprimeve të ndërmarra nga drejtuesit në përgjigje ndaj riskut natyral.

3. Trajtimi i riskut

Trajtimi i riskut është procesi i përzgjedhjes dhe zbatimit e masave për të modifikuar riskun.

Trajtimi i riskut përfshin si elementin e tij kryesor,

- përgjgjen ndaj riskut,
- veprimtarinë e kontrollit të riskut si dhe
- informimin dhe komunikimin për riskun.

Përgjigja ndaj riskut

a) **Shmangia e riskut**

Në këtë rast risku i mbetur perceptohet i barabartë me zero.

b) **Pranimi i riskut**

Risku i mbetur do të jetë i barabartë me riskun e qënësishëm.

c) **Zbutja e riskut**

risku i qënësishëm zbutet duke zbritur në nivelin e riskut të mbetur i cili nga ana e vetë nuk është i barabartë me zero, por gjithnjë perceptohet më i madh se zero.

4. Kontrolli i Riskut

- ❖ Aktivitetet e kontrollit janë politika dhe procedura që ndihmojnë të sigurojnë që reagimet manaxheriale ndaj riskut janë zbatuar.
- ❖ Aktivitetet e kontrollit bëhen në të gjithë organizatën, në të gjitha nivelet dhe në të gjitha funksionet.
- ❖ Ato përfshijnë një varg aktivitetimesh – si shumëllojshmëria e aprovimeve, autorizimet, verifikimet, bashkërendimet, rishikimet e performancës operationale, sigurimi i kapitaleve dhe ndarjen e detyrave.

5. Monitorimi i drejtimit të riskut

Kështu, hapi përfundimtar i procesit të drejtimit të riskut është monitorimi i vetë procesit të drejtimit të riskut.

Monitorimi përfshin:

- rishikimin (revizionimin) e riskut,
- mbikëqyrjen e procesit si edhe
- rishikimet e brendshme të metodave të matjes së riskut.

Vazhdon....

Revizionimi i riskut është procesi nëpërmjet të cilit ndërmarrja vlerëson nëse procesi i saj i drejtimit të riskut po funksionon ashtu siç duhet dhe me efektivitet.

Monitorimi mund të bëhet në dy mënyra:

1. nëpërmjet veprimtarive në vazhdimësi ose
2. vlerësimeve të veçanta.

Menaxhimi i riskut është një proces që mund edhe të “dështojë”.

- E para, menaxhimi i riskut mund të dështojë në dhënien e informacionit të duhur tek punonjësit e duhur.
- E dyta, procesi i menaxhimit të riskut mund të “dështojë” nëse ndërmarrja nuk lidh vlerën e shtuar nga menaxhimi i riskut me shpenzimet për të siguruar këtë vlerë të shtuar.
- E treta, menaxhimi i riskut mund të dështojë po të përqëndohet vetëm tek kontrolli i riskut dhe pa e lidhur me përfitimet që vijnë nga marrja përsipër e riskut.

Ju Faleminderit për vëmendje !

□ SUKSESE !

